

Op de grens van
werkelijkheid & illusie
Reis door de Val de Loire

1

2

3

4

Bagdad heeft zijn 1001 nachten, **Le Val de Loire** heeft zijn 1001 torentjes. Sinds 2000 staat het gebied tussen Sully-sur-Loire en Chalonnes-sur-Loire op de **werelderfgoedlijst van UNESCO**. En terecht, want nergens ter wereld vind je op zo'n klein oppervlak zoveel sprookjesachtige kastelen, formidabele wijndomeinen en andere, soms nog nauwelijks ontdekte **cultuurparels**. In deze route gaan we proberen om in vier dagen zoveel mogelijk te ontdekken.

Na de Seine is de Loire de bekendste rivier van Frankrijk. Hij ontspringt in de Ardèche op een hoogte van 1400 meter, loopt door vijf regio's en twaalf departementen en mondt vervolgens uit in de Atlantische Oceaan. Geografische informatie die slechts een enkeling interesseert, want zoals de Seine symbool staat voor Parijs, zo onlosmakelijk is de Loire verbonden met witte wijn en de meest

imposante châteaux ter wereld. Een bezoek aan Le Val de Loire is dan ook een reis door de culturele geschiedenis van Frankrijk. Wie liet het château de Chambord bouwen? Welke band hadden Diane de Poitiers en Catharina de Medici met het château de Chenonceau? Wie was koning François I? En welke band hadden de schrijvers Balzac en Rabelais met deze streek? In deze route van Chambord naar Fontevraud-l'Abbaye komen we ze allemaal tegen.

Chambord en Cheverny

Chambord ^[1], de kroonjuweel onder de Loire-kastelen, ligt op een kleine 650 kilometer van Utrecht en is met de auto binnen een dag te bereiken. De omgeving kent vele hotels, maar het fraaist gelegen is het Hôtel du Grand Saint-Michel met zijn magnifieke uitzicht op het château de Chambord, dat maar liefst 440 kamers en 365 schoorstenen telt. Het was Koning Frans I ^[2] die in 1519 opdracht gaf tot de bouw van een luisterrijk jachtslot waar hij al tijden van droomde. Hij schakelde daarvoor de beste architecten van zijn tijd in, onder wie Leonardo da Vinci. Ruim 2000 vaklui togen aan het werk, maar door geldgebrek werd de bouw regelmatig stilgelegd. Toen Frans I in 1547 overleed, waren alleen de parterre en de eerste etage gereed. In de eeuwen erna werd er voortdurend aan het kasteel gewerkt en kende het meerdere eigenaren: van Louis Quatorze tot Napoleon. Sinds 1932 is het gebouw in handen van de Franse staat. We blijven vandaag in de omgeving van het kasteel. Morgenvroeg vertrekken we, na het ontbijt in Hôtel du Grand Saint-Michel, naar

het château de Villesavin in Tour-en-Sologne, 9 kilometer verderop. In vergelijking met Chambord een bescheiden optrekje. Hier komen dan ook nauwelijks toeristen en dat maakt het bezoek juist zo aangenaam: een park met ezeltjes, een tuffig Musée du mariage ^[3] en een stille cour waar we een bijzondere collectie rijtuigen aantreffen: het Musée de voitures hippomobiles.

Van Villesavin is het slechts 6 kilometer naar het veel bekendere château van Cheverny, dat midden in het wijndorp staat, aan de rand van het forêt de Cheverny. Het symmetrische, in grijswitte Bourrèsteen opgetrokken gebouw uit 1634 stond model voor kasteel Molensloot uit de stripverhalen van Kuifje en is een van de rijkst gedecoreerde kastelen van de Loirevallei. Ook hier speelde de jacht vroeger een belangrijke rol en dat is nog altijd te zien aan de grote kennel met jachthonden ^[4], die dagelijks volgens een vast ritueel worden gevoerd.

Oude wijnstokken

Door de schoonheid van het kasteel zouden we bijna vergeten dat we hier midden in een fantastische wijnstreek zitten. Het gebied 'Cheverny' kent een geringe, maar kwalitatief hoogwaardige productie van frisse witte wijnen (zie ook pagina 39). Daarom rijden we nu via het kleine château de Troussay (eveneens in Cheverny) naar een uitstekend wijnadres midden in de campagne, even buiten Fougères-sur-Bièvre: la Domaine du Salvard. Het landgoed is sinds 1900 in bezit van de familie Delaille, die wijn produceert van ranken die tussen 20 en 60 jaar oud zijn. Vanwege de wat afgelegen locatie wordt hun proeflokaal nauwelijks door toeristen bezocht, waardoor je waarschijnlijk iemand uit zijn siësta moet halen om naar binnen te kunnen. Laat dit echter geen belemmering zijn. De familie weet namelijk dat zo'n ongenood bezoek een morele verplichting schept om minimaal zes flessen af te nemen. En dat is ook helemaal geen straf, want vooral hun 'L'héritière', afkomstig van de oudste wijnstokken, maakt het lastig om hier te vertrekken.

5

8

6

9

7

10

11

Maar we zijn sterk en zetten koers naar de laatste bestemming van vandaag: de stad Blois ^[5]. We nemen de route via de D765, zodat we onderweg snel een kijkje kunnen nemen bij het château de Beauregard. Zodra we bij de Loire zijn aangekomen laat Blois zich zien: een grijsblauw provinciestadje met een imposant renaissancekasteel waar eerdergenoemde koning Frans I opnieuw een flink aandeel in had. Het kasteel bezit een fraaie Statenzaal met loggiaevel ^[6] en een rijk gedecoreerde wenteltrap. Achter het kasteel bevindt zich de aantrekkelijke Jardin Augustin Thierry met de al even bekoorlijke Église Saint-Vincent-de-Paul. Tot slot bezoeken we het Maison de la Magie, waar de grens tussen werkelijkheid en illusie volledig is weggefallen. Maar is dat niet in de hele Loirevallei het geval?

Twee aartsrivalen

Dag 3. We verlaten Chambord en volgen de Loire stroomafwaarts tot bij het château de Chaumont-sur-Loire ^[7]. Ooit behoorde het kasteel toe aan Catharina de Medici ^[8], de vrouw van koning Hendrik II (de zoon van Frans I), die haar gemaal moest delen met diens twintig jaar oudere minnares Diane de Poitiers ^[9]. Beide dames komen we straks opnieuw tegen. Het château, dat omgeven is door een park waar jaarlijks het Festival des Jardins wordt georganiseerd, mist een hoektoren die er vroeger wel gestaan heeft, maar in 1739 werd gesloopt om een magnifiek uitzicht op de Loire te creëren. Van Chaumont-sur-Loire gaan we naar Montrichard, een knus dorp

aan de Cher met veel 15e- en 16e-eeuwse vakwerkhuisen, een donjon en een fraai panorama over de omgeving. Maar we blijven er niet te lang, zodat we nog voor de middag bij het château de Chenonceau ^[10] aankomen. Chenonceau, met zijn twee verdiepingen tellende vleugel over de Cher, is een van Frankrijks meest bezochte monumenten. Toen Hendrik II in 1547 tot koning werd gekroond, schonk hij het kasteel ogenblikkelijk aan zijn begerige liefde Diane de Poitiers, die het domein als een zakenvrouw beheerde en schitterende tuinen en boomgaarden liet aanleggen. Hendriks echtgenote Catharina de Medici zag het met groeiende afgunst aan. Pas 42 jaar later, na de dood van Hendrik II in 1589, kon ze wraak nemen. Diane de Poitiers werd naar het Château de Chaumont weggebonjourd en Catharina nam haar intrek in Chenonceau, waar zij haar opgekropte woede van zich afwierp door extravagante feestjes te organiseren, zoals het travestie-bacchanaal dat zij in 1577 aan haar zoon, koning Hendrik III aanbood. De als vrouw uitgedoste vorst liet zich bij die gelegenheid bedienen door dames in herenkledij die, zoals de analen vermelden, 'kwistig hun gunsten aanboden'.

De poëzie van Villandry

Na al die architectonische schoonheid geven we de ogen wat rust en gaan we een glas wijn drinken. Want zoals de in de Loirestreek geboren schrijver François Rabelais ^[11] reeds in de 16e eeuw opmerkte: 'Een gezonde ziel kan niet in een droog lichaam wonen'. Daarom

12

12

HOCUS SPOCUS! [12]

DOOR EVA VAN DORST-SMIT

Tegenover het kasteel van Blois neemt het Maison de la Magie jong en oud mee op reis door de magische wereld van illusionist Jean Eugène Robert-Houdin (1805-1871, geboren te Blois), de vader van de moderne magie. Ieder uur openen de ramen van het imposante gebouw en steken zes draken uitnodigend hun gouden koppen naar buiten.

Robert-Houdin, oorspronkelijk een horlogemaker, ontwikkelde vernuftige mechanieken die hij in pendules, klokken en horloges verwerkte. Deze ervaring kwam hem goed van pas toen hij de Encyclopedie voor de Wetenschap van Amusement ontdekte. Dit 17e-eeuwse naslagwerk introduceerde hem in de wereld van goochelarij en illusionisme. Zijn interesse in magie nam een vlucht. Robert-Houdin opende in Parijs het theater 'Soirées Fantastiques' en liet het publiek van de ene verbazing in de andere vallen; een risico dat je ook loopt als je het huis betreedt. Een 'Hallucinoscoop' laat je ervaren hoe het is om op de bodem van de oceaan te lopen, waarna je kunt bijkomen tijdens een ludieke theatervoorstelling waarin de goochelkunst centraal staat. Op de verscheidene etages tref je exposities aan. De 'rotonde' illustreert de evolutie van de magie door de eeuwen heen. De zaal met illusies doet je duizelen van gezichtsbedrog en spiegelingen. Robert-Houdins uitvindingen en mechanieken zijn te bewonderen in het museum dat zijn naam draagt.

steken we in het stadje Amboise de Loire over en rijden we via de rechteroever naar het wijngedebied Vouvray, bekend om zijn geslaagde pétillant. Deze parelwijn bevat minder 'belletjes' dan gewone mousserende wijn en werd door Rabelais omschreven als 'van taftzijde'. In La Cave des Producteurs de Vouvray, een drukbezochte wijnkelder met proefgelegenheden, liggen de grote flessen uitnodigend uitgesteld naast die van buurgemeente Montlouis aan de overkant van de Loire. Volgens ingewijden is de wijn uit Montlouis zelfs nog iets beter, omdat de wijngaarden daar meer zand bevatten en de wijn daardoor sneller rijpt. Hoe dan ook, we kopen van alles wat en volgen de Loire dwars door Tours, de geboortestad van een andere schrijver: Honoré de Balzac [13], die we morgen gaan begroeten.

De volgende stop heet Villandry, waar de Cher uitmondt in de Loire. Dit dorp bezit een robuust kasteel met siertuinen [14] die geen tuinen meer zijn, maar poëzie. De kleurrijke bloementuinen, kruidentuinen, groentetuinen en boomgaarden vormen een volmaakte symfonie van gotische tuintraditie en architecturale Italiaanse tuinkunst. Het geheel is zo indrukwekkend dat het kasteel zelf tot decor is teruggebracht. Maar dat geeft niet. Vandaag hebben we wel genoeg

gezien. We gaan uitrusten en een goed maal gebruiken in hostellerie La Croix Blanche, een voormalig postkoetsenrelais tegenover de abdij van Fontevraud-l'Abbaye [15], waar de Nederlandse eigenares Mieke Chabenat ons verwacht.

Rabelais, Balzac en Perrault

Dag 4 beginnen we in Seully, een klein plaatsje ten zuidwesten van Chinon aan de D117, waar in het 15e-eeuwse landhuis La Devinière het Musée Rabelais is gevestigd. Hier werd de bekende schrijver/arts/humanist rond 1490 geboren. Tijd om het van binnen te bekijken hebben we eigenlijk niet, want er staat meer op het programma. En dus nemen we via de bekende wijnplaats Chinon de D751 dwars door het Forêt de Chinon naar Azay-le-Rideau [16]. Het château aldaar is lieflijk gelegen op een eilandje midden in de Indre – een zijrivier van de Loire – en een volmaakt voorbeeld van vroegrenaissancekunst. Geen hoek of er staat een torentje op. Honoré de Balzac omschreef het als 'een gefacetteerde diamant, gevat in de Indre'. De schrijver kwam hier graag, net als in het château de Saché, 7 kilometer stroomopwaarts van Azay-le-Rideau op de linkeroever van de Indre. Door

13

14

15

16

17

INTERNATIONAAL TUIENEN FESTIVAL [18]

DOOR EVA VAN DORST-SMIT

Op het domein van het château de Chaumont-sur-Loire is natuur tot kunstvorm verheven. Landschapsarchitecten en kunstenaars uit de hele wereld hebben hier hun stempel gedrukt op het park, de stallen en de tuinen. Een gedeelte van het park is van juni tot oktober gereserveerd voor het Internationaal Tuinenfestival, een evenement vol kleur en creativiteit. Al 21 jaar toont het festival prachtige composities en plantaardige kunstwerken rondom een jaarlijks thema. Dit jaar is dat 'Verrukking en Delirium'. En dat is te merken aan een overdaad aan botanische en exentrieke hoogstandjes. Wandelend door de verschillende tuinen stelt de bezoeker zich bloot aan visuele, hydraulische en geurende prikkels. Het onverwachte, de weelderigheid en het natuurschoon zijn indrukwekkend, zowel voor kinderen als volwassenen. Een ware inspiratiebron voor tuinliefhebbers en kunstenaars.

18

zijn goede band met eigenaar Jean de Margonne (vermoedelijk de vader van zijn jongere broertje) vond hij in Saché een schuilplaats voor schuldeisers én literaire inspiratie. Zo is onder meer zijn meesterwerk Le père Goriot op zijn kamer in Saché geschreven, evenals de romans Maître Cornélius en Louis Lambert.

Via de D17 en de D7 slingeren we met de Indre terug naar de Loire en arriveren we een halfuurtje later bij het sprookjeskasteel van Ussé [16]. Naar verluidt zou Ussé met zijn vele torentjes en puntige daken Charles Perrault in 1696 hebben geïnspireerd tot het schrijven van Doornroosje. Het kasteel is nog altijd in particulier bezit, maar voor het grootste deel te bezichtigen. In de salons, de galerijen en de slaapkamers staan levensechte poppen opgesteld die het verhaal van Doornroosje moeten verbeelden. Het heeft allemaal een hoog Efteling-gehalte, maar in de Val de Loire, het grensgebied tussen werkelijkheid en illusie, is dit alleszins geoorloofd.

Saumur of Fontevraud-l'Abbaye

Na ons bezoek aan het château d'Ussé vervolgen we de D7 tot aan de splitsing met de D749. Daar passeren we het Centre Nucléaire

de Chinon, een macaber ogende kerncentrale met hoge pijpen en overkokende stoomreservoirs die dikke onheilswolken over de wijngaarden uitstoot. Het is dan ook nauwelijks voor te stellen dat de Bourgueil-wijnen, die hier aan de overkant van de Loire worden geproduceerd, van zo'n formidabele kwaliteit zijn. Toch is het zo en daarom steken we de rivier andermaal over om een kijkje te nemen in dit plaatsje, dat zijn bekendheid meer dankt aan zijn wijn dan aan zijn levendigheid. Voor het diner kunnen we daarom beter doorrijden naar Saumur, de 'parel van Anjou', met zijn dominante château dat zich hoog boven het witte stadje verheft. Aan de place Saint-Pierre vinden we L'auberge Saint-Pierre waar de plaatselijke specialiteit filet de sandre (verse snoekbaars uit de Loire) op de kaart staat. Maar we kunnen ook gewoon terug naar ons hotel in Fontevraud-l'Abbaye dat zowel een gastronomisch restaurant (Le Plantagenêt) als een brasserie (La Fontaine d'Evraud) bezit. Want laten we eerlijk zijn: wat is er fijner dan na een vermoeiende dag en een goede maaltijd meteen de trap op te kunnen en op bed te ploffen?

EN ROUTE

PRATIQUE

De in deze route genoemde kastelen, musea, hotels, restaurants en wijnkelders hebben allemaal een goed gedocumenteerde website waarop alle relevante informatie staat vermeld:

KASTELEN

Chambord: www.chambord.org
 Villesavin: www.chateau-de-villesavin.com
 Cheverny: www.chateau-cheverny.fr
 Troussay: www.chateaudetroussay.com
 Beauregard: www.beauregard-loire.com
 Blois: www.chateaublois.fr
 Chaumont: www.domaine-chaumont.fr
 Chenonceau: www.chenonceau.com
 Villandry: www.chateauvillandry.fr
 Azay-le-Rideau: azay-le-rideau.monuments-nationaux.fr
 Saché: www.musee-balzac.fr
 Ussé: www.chateaudusse.fr

MUSEA

Maison de la Magie: www.maisondelamagie.fr
 Musée Rabelais: www.musee-rabelais.fr

WIJNDOMEINEN EN WIJNKELDERS

Domaine du Salvard: www.delaille.com
 La Cave des Producteurs de Vouvray: www.cp-vouvray.com

HOTELS EN RESTAURANTS

Hôtel-Restaurant du Grand Saint-Michel:
www.saintmichel-chambord.com
 Hostellerie La Croix Blanche:
www.hotel-croixblanche.com
 Auberge Saint-Pierre:
www.auberge-saintpierre.com

OVERIG

MAISON DES VINS DE CHEVERNY: hét wijnhuis te Cheverny met alle informatie over de plaatselijke wijnen.
www.maisondesvinsdecheverny.fr
 AU GRÉ DES VENTS: luchtballonvaart nabij het kasteel Chambord. De vallei vanuit stille hoogte bezichtigen.
www.au-gre-des-vents.com

PAG. 81

TOUTES
DIRECTIONS

